

7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Yaşayan Demokrasi Ünitesinde Geçen Kavramların Anlaşılma Düzeyi

Fatih PALA¹

Özet

Anahtar Kelimeler

Bu çalışmanın amacı, sosyal bilgilerde Yaşayan Demokrasi ünitesinde geçen ve öğrencilere kazandırılması hedeflenen kavramların ne ölçüde gerçekleştiğini ortaya koymaktır. Çalışmanın örneklemini 2016-2017 eğitim öğretim yılında Erzurum merkez ilçede iki ortaokuldan 108, Narman ve Oltu ilçelerinden birer okuldan 98 olmak üzere toplam dört okuldan 206 yedinci sınıf öğrencisinden oluşmaktadır. Nitel yaklaşım modelinden tarama modelinin kullanıldığı çalışmada temel veri toplama aracı olarak 7. sınıf sosyal bilgiler ders kitabı (MEB, 2016) Yaşayan Demokrasi ünitesinde öğrencilere kazandırılması hedeflenen kavramların yer aldığı, öğrencilerin kavramların anlamlarını kısa yazılı cevaplar olarak verebilecekleri şekilde düzenlenmiş anket formu kullanılmıştır. Formdan elde edilen veriler betimsel analiz tekniği ile yorumlanmıştır. Öğrencilerin verdikleri cevaplar; kavramı doğru anlama, kavram yanlışlığı ve cevapsız şeklinde tasnif edilmiş, yüzde ve frekans değerleri alınarak tablolar oluşturularak yorumlanmıştır. Araştırma sonucunda 7. sınıf sosyal bilgiler "Yaşayan Demokrasi" ünitesinde geçen ve bu ünite ile öğrencilere kazandırılması gereken 32 kavramın öğrenciler tarafından doğru anlaşılma oranı ortalaması % 31,5, kavram yanlışlığına düşen öğrencilerin ortalama oranı % 45,1 ve kavramların cevapsız bırakılma oranı ise %21,5'tir. Bu sonuçlara göre Yaşayan Demokrasi ünitesinde öğrencilere kazandırılması hedeflenen kavramların doğru anlaşılma oranı oldukça düşüktür.

Sosyal Bilgiler
Yaşayan Demokrasi,
Kavramlar
Anlaşılma Düzeyi

¹ Milli Eğitim Bakanlığı, Salih Zeki Dilek Ortaokulu, e-r-z-u-r-u-m-25@hotmail.com

7th Grade Social Sciences Concepts Of The Living Democracy Unit Level Of Understanding

Abstract

The aim of this study was 7th grade social studies concepts of the living democracy unit and to the students to gain the targeted unit on the extent of the concepts that are put forward. Participants in the academic year 2016 -2017 a total of two schools in the central district of Erzurum 108, Narman and Oltu district in the county from 98 to 98 from a total of 206 seventh grade students from four schools consist of. 7th grade social studies textbook (MEB, 2016) unit of Living Democracy the students to gain targeted concepts involving the students' concept of the meaning of a short written answers, as they can give arranged questionnaire was used. The data obtained from the form is interpreted further by the descriptive analysis technique. Answers given by students; correct understanding of the concept, and have been classified as misconceptions, and missed taking frequency and percentage values are interpreted by setting the tables. The results of research in the 7 grade social sciences living Democracy unit said, and with this unit given to the students to be 32 concepts by students toward understanding the mean rate of 31.5 %, misconceptions of students average rate of 45.1 % and the concepts if left unanswered average rate is 21.5 %. According to the results gained by students in the unit of Living Democracy to the correct understanding of the concept of the targeted rate is quite low.

Keywords

Social Studies
Living Democracy,
Concepts
level of understanding

GİRİŞ

Sosyal bilgiler programı, içeriğinde antropoloji, arkeoloji, ekonomi, coğrafya, tarih, hukuk, felsefe, siyaset bilimi, psikoloji, din ve sosyolojinin yanı sıra beşeri bilimler, matematik ve doğa bilimlerinden özümseyerek kendine özgü oluşturduğu içerik üzerinde derli toplu ve birbiriyle uyumlu bir çalışma ortamı sağlar. Sosyal bilgiler dersinin amacı yaşadığı dünyada kültürel farklılıkları zenginlik olarak algılayan genç insanların bilgiye dayalı akla ve mantığa makul karar alabilme yeteneklerini geliştirmede onlara yardımcı olmaktır (Öztürk, 2007). Bu ders bunun yanı sıra insan hakları eğitimi için de önemli imkânlar sunar. Sosyal bilgiler dersinin programı vasıtası ile öğrenciler ülkemizin ve

dünyanın tarihsel temellerini öğrenmeye başlarlar. Bu bağlamda insanlığın gelişimine katkıda bulunmuş önemli kişilerin hayatlarını, demokratik yönetimleri ve bu yönetimlerin işleyişini, ülkemizin zengin kültür mozaığı içinde bulunan inanç ve değerlerini öğrenirler. Böylece öğrenciler, ülkelerine karşı gereken sorumluluk bilincini geliştirmeye başlarlar. Bu anlamda sosyal bilgiler dersi vatandaşlık, insan hakları ve demokrasinin gelişmesi ve yaygınlaşmasında ülke ve dünya ailesinin bir ferdi olarak bireyin, sorumluluğunu yerine getirmesinde önemli faydalar sağlar (Merey, 2009). Demokrasi eğitime katkı sağlayacak temel derslerden birisi olan bu ders vasıtası ile öğrenciler demokratik hak ve sorumluluklar ile demokratik hakların nasıl kullanılması gerektiğiyle ilgili bilgi, beceri ve tutumları kazanırlar (Koçoğlu, 2013).

Öğrencide demokrasi ve demokrasi bilincinin gelişmesine önemli derecede katkı sağlayan sosyal bilgiler dersi içerisinde yer alan demokrasiyle ilgili üniteler, ünite ile birlikte doğrudan verilecek beceri ve değerler şunlardır:

Tablo 1. Sosyal Bilgiler Dersinde Yer Alan Demokrasiyle İlgili Ünite, Beceri ve Değerler

Sınıf	Ünite	Doğrudan Verilecek Beceri	Doğrudan Verilecek Değer
4.sınıf	İnsanlar Ve Yönetim	Karar verme	Bağımsızlık
5.sınıf	Bir Ülke, Bir Bayrak	Basılı ve görsel kaynakları kullanma	Adil olma, bayrağa ve İstiklâl Marşı'na saygı
6.sınıf	Demokrasinin Serüveni	Sosyal Katılım	Hak ve özgürlüklere saygı
7.sınıf	Yaşayan Demokrasi	Karar verme	Adil olma

Son yıllarda hem fen bilimleri hem de sosyal bilimler alanlarında öğrencilerin temel kavramlar ile ilgili algılamaları üzerine yapılan çalışmaların sayısında bir artış gözlenmektedir. Aynı şekilde kavram yanlışları konusunda da dikkate değer çalışmalar yapılmaktadır. Eğitim araştırmalarının büyük bir çoğunluğu son yirmi yıl boyunca öğrencilerin bilimsel kavramlarla ilgili fikirleri üzerine odaklanmıştır. Bireyler kavramları günlük hayattaki tecrübeleri sırasında çevrelerinde gözlemledikleri doğal fenomenleri anlamak için kullandıkları kendi fikirlerinden oluştururlar. Bununla birlikte pek çok durumda bu fikirler kabul edilen bilimsel görüşten oldukça farklı olabilir. Bu yanlış fikirler genellikle kavram yanlışları veya alternatif kavramlar olarak adlandırılır. Kavram yanlışları en genel tanımı ile öğrencilerin fikirlerindeki bilimsel olarak doğru olmayan kendilerine özgü yorumlar ve anlamlardır (Alkış, 2006; Selvi & Yakışan, 2004).

Sosyal bilgiler ders programında bulunan beceri ve değerlerin verilmesinde ünite içindeki kavramlar da önemlidir. Öğretim uygulamalarında kavramlar önemli bir yere sahiptir. Gümüş & Avcı'ya (2016) göre; kavram, bir şey hakkında zihinde beliren genel düşünce, aynı cinsten bütün şeyleri temsil eden soyut ve genel fikir, benzer özelliklere sahip varlık, düşünce ve olay gruplarına verilen isim olarak tanımlanmaktadır. Kavramlar, ilköğretim çağındaki çocukların zihinlerindeki temel bilişsel yapıların oluşmasına ve yeni bilgileri anlamlı bir şekilde öğrenmelerine yardımcı olmaktadır. Bu sebeple ilköğretim

öğrencilerinin sosyal problemleri çözebilmek için sosyal bilgilerle ilgili temel ilkeleri öğrenmeleri ve temel kavramları anlamaları gerekmektedir (Yel, 2006). Bu bağlamda öğrencilerin, sosyal bilgiler derslerinde, konuları anlamlı öğrenebilmeleri ve bu alanla ilgili gelişmeleri takip edebilmeleri için temel kavramalara sahip olmalarının gerekliliği ülkemiz ve uluslararası düzeyde yapılan farklı çalışmalarda birçok kez tekrar edilmiştir (Sheridan, 1968; Milburn, 1972; Kaminske, 1997; Cin, 1999; Dove, 1999; Henriques, 2002; Akbaş, 2002; Yazıcı & Samancı, 2003; Yılar, 2007; Dal, 2008; Alım, 2008; Öztürk ve Alkış, 2010; Pınar ve Akdağ, 2012). Çünkü temel kavramlarda yaşanan eksik veya yanlış bilgiler, öğrencilerin sonraki öğrenmeleri üzerinde olumsuz etkiler oluşturmaktadır (Milburn, 1972). Ülgen'in (2001:98) ifade ettiği gibi kavram öğrenimi, yaşam boyu kullanılan, yeni öğrenmelere temel oluşturan bir olgudur. Diğer bir deyişle Sosyal Bilgiler dersinin amaçlarının gerçekleştirilmesi için, programda yer alan çok sayıdaki kavramın, her öğrencinin zihninde aynı anlam oluşturabilecek şekilde geliştirilmesi gerekir (Doğanay, 2005). Bir öğretim programında kavramlar önemli yer tutar. Sosyal bilgiler dersinin amaçlarının gerçekleştirilebilmesi için, programda yer alan çok sayıdaki kavramın, her öğrencinin zihninde aynı anlam oluşturabilecek şekilde geliştirilmesi gerekir. Sosyal bilgiler ders kitapları, önemli kavramları genellikle tanım ve örnek düzeyinde içermektedir. Bu da kavramların anlaşılardan ezberlenmesine yol açmaktadır (Doğanay, 2002).

2005 sosyal bilgiler öğretim programı beceri, değer, kavram ve genel amaçlar (MEB, 2006, s. 27) olmak suretiyle dört temel boyut üzerine inşa edilmiştir. Önceki sosyal bilgiler öğretim uygulamalarında olmayan, açık bir biçimde ifade edilmeyen bu duruş, son uygulamada disiplinlerin olgusal bilgileri yerine temel kavramların öğretilmesine öncelik verdiği biçiminde yorumlanabilir. 2005 sosyal bilgiler öğretim programında kazandırılması öncelikli olan kavramların (MEB, 2006, s. 50-51) belirlenmesinin yanı sıra aynı öğretim programında yer verilen "Şimdiye kadar bilgi edinimi, yaşam ve okulun temel amacı olarak görülmüştür. Öğrencilerin kavramları doğru bir şekilde anlamaları ve biçimlendirmeleri, sosyal bilgiler dersinin amaçlarına etkili olarak ulaşmak için önemlidir (Taşlı, 2005). Günümüzde ise bilgiye bakış açısı değişmiştir. Bilgi olguları, kavramları, ilkeleri ve süreçleri ezberlemek olarak görülmemektedir. Bilgiyi kullanma, bilgiyi edinmeden daha çok vurgulanmaktadır..." (MEB, 2006, s. 27) açıklaması temel kavramlara verilen öneme dayanak olarak gösterilebilir. Geniş bir içeriğe sahip sosyal bilgiler dersinde sosyal bilim disiplinlerine ait olgusal bilgilerin bütününe öğrenenlere aktarılması zahmetlidir. Bu noktada, kavram yanlılığı yaşayan öğrencilerin önceki öğrenmeleri ile yeni öğrenmeleri arasında denge kurması ve bir bütünlük sağlaması zorlaşabilir. Başka bir anlatımla, öğrencilerin zihinlerde yanlış çağrışımlar oluşturan kavramlar, öğrencilerin konular arasında kurması beklenen bağlantıları kurmalarını engelleyerek sosyal bilgiler dersinde gerçekleştirilecek öğretimin kalitesini olumsuz yönde etki edebilir. Bu nedenle yürürlükteki sosyal bilgiler öğretim programında kavramların edinimi öncelik verilen durumlardan biridir. Çünkü bir ünitenin anlaşılması, o üniteye ait kavramların iyi bilinmesi ve öğrenilmesinden geçer. Öğrenciler kavramlar vasıtasıyla olguların komplikelikliğini düzene sokar, detayların tutsağı olmaktan da kurtulurlar (Fidan, 1986; Gümüş & Avcı, 2016). Sosyal bilgiler derslerinde öğrencilere kazandırılması amaçlanan kavramların öğrencilerin zihninde aynı anlamı oluşturabilecek biçimde geliştirilmesi gerekir. Kavramlar ilköğretim öğrencilerinin zihinlerindeki temel bilişsel yapıların oluşmasına ve yeni bilgileri anlamlı olarak öğrenmelerine yardımcı olmaktadır. Bu nedenle ilköğretim öğrencilerinin karşılaşılabilecekleri sosyal sorunları çözebilmeleri için sosyal bilgiler ile ilgili temel ilkeleri ve

kavramları öğrenmeleri gerekir (Akgün, 2014). Öğrencilere kavramların iyi bir şekilde öğretilmesi için yeni yöntemler geliştirilmeli ve bu yöntemlerle çalışma ilköğretimde sosyal bilgiler dersi ile başlamalı, lise ve üniversitede de kullanılmalıdır. Ayrıca, seçilen kavramın türüne göre de etkinlik ve stratejilerin belirlenmesi gerekir (Doğanay, 2002).

Araştırma Amacı

Bu araştırmanın amacı, 7. sınıf sosyal bilgiler dersi yaşayan demokrasi ünitesinde geçen kavramların anlaşılma düzeyini tespit etmektir. Araştırmada bulunan sonuçlar gelecek araştırmalara ışık tutarak alanyazına katkısı olacağı düşünülmektedir.

Tablo 2. Yaşayan Demokrasi Ünitesinde Yer Alan Kavramlar

Ünitedeki Düzey	Kavram
Giriş Düzeyi	Siyaset (politika)
Geliştirme Düzeyi	Kurultay, Kut, Laiklik, Meşrutiyet, Monarşi, Oligarşi, Özgürlük, Siyasi Güç, Yürütme
Pekiştirme Düzeyi	Anayasa, Bağımsızlık, Cumhuriyet, Dayanışma, Demokrasi, Devlet, Dil, Din, Egemenlik, Hak, Kamuoyu, Katılım, Millet, Milli Egemenlik, Milli Kültür, Saltanat, Seçim, Sivil Toplum Kuruluşu, Vatandaş, Yargı, Yasa, Yasama, Yönetim

YÖNTEM

Araştırma Deseni

Araştırmada, nitel araştırma yaklaşımıyla gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, algılar ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma (Yıldırım & Şimşek, 2005) yaklaşımı olarak tanımlanabilir.

Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey veya nesne kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları değiştirmek veya etkilemek için herhangi bir çabası gösterilmez (Kıncal, 2010).

Evren-Örnekleme

Araştırmanın evrenini Erzurum ili ortaokul 7. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme ise Erzurum merkez ilçelerine bağlı iki ortaokulda 108 ve Erzurum'a bağlı Narman ve Oltu ilçelerinde dört ortaokulda öğrenim gören 98 yedinci sınıf öğrencisi olmak üzere toplam 206 öğrenci oluşturmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Veri toplama aracı olarak, 2016 – 2017 eğitim – öğretim yılında okutulan 7. sınıf sosyal bilgiler ders kitabı Yaşayan Demokrasi ünitesinde öğrencilere kazandırılması hedeflenen kavramların giriş, geliştirme ve pekiştirme düzeyinde yer aldığı, öğrencilerin kavramların anlamlarını kısa yazılı cevaplar olarak verebilecekleri şekilde düzenlenmiş Akgün'ün (2014) çalışmasında kullandığı anket form kullanılmıştır. Çalışmadaki anket formunda yer alan

kavramlar değiştirilerek kullanılmıştır. Kavramlar özellikle ders kitabında geçen bir cümle içerisinde kullanılmıştır ve cevabı istenen kavram cümle içerisinde daha kalın yazı tipiyle yazılarak cümlenin altında kavram verilmiş; öğrencilerden bu kavramların anlamlarını açıklamaları istenmiştir. Anket formdaki sorular aşağıdaki gibi hazırlanmıştır.

a. *Kurultaya hükümdar, hükümdarın eşi ve devletin ileri gelenleri katılırdı.*

Kurultay: .....

b. *İlk Türk devletlerinden günümüze doğru yolculuk yapalım. Bu yolculukta karşımıza ilk çıkan kavramlar "kut" ve "kurultay"dır.*

Kut:.....

Kavramın ünite de geçen cümle içerisinde kullanılarak verilmesinde öğrencilerin değer, dil vb. kavramları eş anlamlılarıyla karıştırmalarını önlemek amaçlanmıştır. **Bağımsızlık, milli egemenlik, milli kültür ve sivil toplum kuruluşu** kavramları ünite de cümle içinde verilmediği için bu kavramlar ankette direkt yer almıştır. Bu çalışmayı, daha büyük bir gruba uygulamadan önce, anket formundaki eksikleri görmek üzere pilot bir çalışma yapılmıştır. Pilot uygulama 87 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Bu pilot uygulamanın sonunda anketteki anlaşılması zor olan cümleler üzerinde gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Uygulama sırasında gelen bildirimlere göre anlaşılmayan bazı maddeler üzerinde gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Anket, giriş düzeyinde 1 soru, geliştirme düzeyinde 9 soru ve pekiştirme düzeyinde ise 22 soru olarak tamamlanmış ve uygulanmıştır.

Verilerin Analizi

Bu araştırmada, toplanan veriler, nitel araştırma yöntemlerinde yer alan analiz tekniklerinden betimsel analiz tekniği kullanılarak çözümlenmiştir. Betimsel analizin amacı, ham verilerin okuyucunun anlayabileceği ve isterlerse kullanabileceği bir biçime sokulmasıdır. Betimsel çözümlemede elde edilen veriler daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Bu çözümlemede, görüşülen ya da gözlenen bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtmak amacıyla dorudan alıntılara sık sık yer verilir (Altunışık & diğerleri, 2001; Yıldırım & Şimşek, 2005). Öğrencilerin formdaki kavramlara verdikleri cevaplar değerlendirilirken ders kitabında ilgili kavramlarla ilgili yapılan açıklamalar ve Büyük Türkçe Sözlük incelenerek, kavramlar Tablo 3'deki anlamlara göre değerlendirilmiştir. Ünite de geçen kavramlar; kavramı doğru anlama, kavram yanlışlığı ve cevapsız şeklinde tasnif edilmiş ve %-frekans değerleri alınarak tablolar oluşturularak yorumlanmıştır. Baki (1999), kavram yanlışlıklarını, öğrencilerin yanlış inanç ve deneyimleri sonucu ortaya çıkan davranışlar olarak tanımlamaktadır.

BULGULAR

Tablo 3. Yaşayan Demokrasi Ünitesinde Yer Alan Giriş Düzeyindeki Kavramlara Yönelik Bulgular

Kavramlar	Kavramı Doğru Anlama			Kavram Yanlışlığı			Cevapsız	
	n	f	%	f	%	f	%	
Siyaset (politika)	206	28	13,5	115	55,8	63	30,5	
Toplam	206	28	13,5	115	55,8	63	30,5	

“Yaşayan Demokrasi” ünitesinde yer alan “giriş düzeyindeki” kavramlara yönelik öğrencilerin verdikleri cevaplar Tablo 3’de incelendiğinde öğrencilerin bu düzeyde tek kavram olan “siyaset (politika)” kavramını; %13,5’i doğru anladıkları, bu kavramda öğrencilerin % 55,8’i kavramı doğru açıklayamayarak kavram yanılığına düştükleri ve bu kavramı öğrencilerin % 30,5’i ise boş bıraktığı sonucuna ulaşılmıştır.

“Siyaset (politika)” kavramında kavram yanılığına düşen öğrencilerin bu kavramı; en fazla oranda parti olarak tanımladıkları daha sonra ise büyük oranda; ülke meselesi ve cumhurbaşkanı şeklinde ifade ettikleri görülmüştür.

“Siyaset” kavramına ilişkin öğrenci cevapları:

“Devlet işlerinin düzenleme ve yürütmedir.” (Ö1 “Partilerin kendini savunması.”(Ö2)

Tablo 4. Yaşayan Demokrasi Ünitesinde Yer Alan Geliştirme Düzeyindeki Kavramlara Yönelik Bulgular

Kavramlar	Kavramı Doğru Anlama			Kavram Yanılığısı		Cevapsız	
	n	f	%	f	%	f	%
Kurultay	206	76	36,8	88	42,7	42	20,3
Kut	206	35	16,9	129	62,6	42	20,3
Laiklik	206	70	33,9	90	43,6	42	20,3
Meşrutiyet	206	63	30,5	56	27,1	85	41,2
Monarşi	206	78	37,8	63	30,5	63	30,5
Oligarşi	206	35	16,9	90	43,6	78	37,8
Özgürlük	206	71	34,4	127	61,6	7	3,3
Siyasi Güç	206	21	10,1	134	65,0	49	23,7
Yürütme	206	78	37,8	90	43,6	35	16,9
Toplam	1854	527	28,43	867	46,76	443	23,89

“Yaşayan Demokrasi” ünitesinde yer alan “geliştirme düzeyindeki” kavramlara yönelik öğrencilerin verdikleri cevaplar Tablo 4’de incelendiğinde öğrencilerin bu düzeydeki en fazla doğru anladıkları kavramlar, monarşi % 37,8 ve yürütme % 37,8; en fazla kavram yanılığısına düşülen kelime, siyasi güç % 65 ve en fazla cevapsız bırakılan kelime meşrutiyet % 41,2 sonucuna ulaşılmıştır.

“Kurultay” kavramında kavram yanılığısına düşen öğrenciler bu kavramı; en fazla yönetim şekli daha sonra ise; hükümdar olarak ifade etmiştir. “Kut” kavramında kavram yanılığısına düşen öğrenciler bu kavramı; en fazla din olarak ifade etmiştir. “Laiklik” kavramında kavram yanılığısına düşen öğrenciler bu kavramı; en fazla din ve adalet olarak ifade etmiştir. “Meşrutiyet” kavramında kavram yanılığısına düşen öğrenciler bu kavramı; en fazla anayasa olarak ifade etmiştir. “Monarşi” kavramında kavram yanılığısına düşen öğrenciler bu kavramı; en fazla tek adam olarak ifade etmiştir. “Oligarşi” kavramında kavram yanılığısına düşen öğrenciler bu kavramı; en fazla tek bir kişinin yönetim şekli olarak ifade etmiştir. “Özgürlük” kavramında kavram yanılığısına düşen öğrenciler bu kavramı; en fazla hak olarak ifade etmiştir. “Siyasi güç” kavramında kavram yanılığısına düşen öğrenciler bu kavramı; en fazla parti gücü olarak ifade etmiştir. “Yürütme” kavramında kavram yanılığısına düşen öğrenciler bu kavramı; en fazla meclis ve cumhurbaşkanı olarak ifade etmiştir.

“Kurultay” kavramına ilişkin öğrenci cevapları:

"Sorunların görüldüğü yer." (Ö17) "TBMM'nin eski adı." (Ö11).

"Kut" kavramına ilişkin öğrenci cevapları:

"İlk Türk devletlerinde yönetim biçimidir." (Ö8). "Tanrı'nın verdiği yönetim gücüdür." (Ö4).

"Laiklik" kavramına ilişkin öğrenci cevapları:

"Din ve devlet işlerinin birbirinden ayrılması." (Ö18). "Adalet, hukuk gibi kavramlar." (Ö12).

"Meşrutiyet" kavramına ilişkin öğrenci cevapları:

"Yönetim biçimidir." (Ö22). "Anayasanın değişim biçimi." (Ö58).

"Monarşi" kavramına ilişkin öğrenci cevapları:

"Yönetim biçimidir." (Ö21). "Dinle alakalı bir şey." (Ö52).

"Oligarşi" kavramına ilişkin öğrenci cevapları:

"Zengin bir sınıfın yönetimde söz sahibi olmasıdır." (Ö77). "Padişah ve biraz halkın söz sahibi olduğu yönetim." (Ö172).

"Özgürlük" kavramına ilişkin öğrenci cevapları:

"Bir insanın sahip olduğu haklar." (Ö206) "İnsanların kimseye zarar vermeden istediğini yapabilmesidir." (Ö185)

"Siyasi Güç" kavramına ilişkin öğrenci cevapları:

"Devletin milli hedeflerini gerçekleştirmesi kullandığı güçtür." (Ö107) "Partilerin gücüdür." (Ö163)

"Yürütme" kavramına ilişkin öğrenci cevapları:

"Cumhurbaşkanının ve bakanlar kurulunun ilgilendiği yetkidir." (Ö145) "Cumhurbaşkanının anayasaya uygun olarak ülkeyi yönetmesidir." (Ö170)

Tablo 5. Yaşayan Demokrasi Ünitesinde Yer Alan Pekiştirme Düzeyindeki Kavramlara Yönelik Bulgular

Kavramlar	Kavramı Doğru Anlama			Kavram Yanılgısı		Cevapsız	
	n	f	%	f	%	f	%
Anayasa	206	71	34,4	106	51,4	28	13,5
Bağımsızlık	206	71	34,4	78	37,8	56	27,1
Cumhuriyet	206	120	58,2	56	27,1	28	13,5
Dayanışma	206	99	48,0	78	37,8	28	13,5
Devlet	206	14	6,7	177	85,9	14	6,7
Dil	206	99	48,0	106	51,4	0	0
Din	206	85	41,2	106	51,4	14	6,7
Egemenlik	206	28	13,5	120	58,2	56	27,1
Hak	206	49	23,7	156	75,7	0	0
Kamuoyu	206	21	10,1	90	43,6	90	43,6
Katılım	206	21	10,1	113	54,8	71	34,4
Millet	206	106	51,4	49	23,7	49	23,7
Milli Egemenlik	206	35	16,9	56	27,1	106	51,4
Milli Kültür	206	85	41,2	49	23,7	71	34,4
Saltanat	206	113	54,8	56	27,1	35	16,9

Seçim	206	120	58,2	78	37,8	7	3,3
Siv. Top. Kur.	206	63	30,5	78	37,8	63	30,5
Vatandaş	206	106	51,4	90	43,6	7	3,3
Yargı	206	90	43,6	90	43,6	21	10,1
Yasa	206	71	34,4	71	34,4	63	30,5
Yasama	206	35	16,9	90	43,6	78	37,8
Yönetim	206	28	13,5	142	68,9	35	16,9
Toplam	4532	1530	33,77	2035	44,90	92	20,30

“Yaşayan Demokrasi” ünitesinde yer alan “pekiştirme düzeyindeki” kavramlara yönelik öğrencilerin verdikleri cevaplar Tablo 5’de incelendiğinde öğrencilerin bu düzeydeki en fazla doğru anladıkları kavramlar, cumhuriyet % 58,2 ve seçim % 58,2; en fazla kavram yanlışlığına düşülen kelime, devlet % 85,9 ve en fazla cevapsız bırakılan kelime milli egemenlik % 51,4 sonucuna ulaşılmıştır.

“Anayasa” kavramında kavram yanlışlığına düşen öğrenciler bu kavramı; en fazla kanun ve kural olarak ifade etmiştir. “Bağımsızlık” kavramında kavram yanlışlığına düşen öğrenciler bu kavramı; en fazla bağımsızlık sembolleri olan bayrak, başkent, dil ve milli marş olarak ifade etmiştir. “Cumhuriyet” kavramında kavram yanlışlığına düşen öğrenciler bu kavramı; en fazla cumhurbaşkanının yönetimi olarak ifade etmiştir. “Dayanışma” kavramında kavram yanlışlığına düşen öğrenciler bu kavramı; en fazla güven duyma olarak ifade etmiştir. “Devlet” kavramında kavram yanlışlığına düşen öğrenciler bu kavramı; en fazla halk ve ülkeyi yöneten kişi olarak ifade etmiştir. “Dil” kavramında kavram yanlışlığına düşen öğrenciler bu kavramı; en fazla bağımsızlık olarak ifade etmiştir. “Din” kavramında kavram yanlışlığına düşen öğrenciler bu kavramı; en fazla İslamiyet, Hıristiyanlık ve Musevilik olarak ifade etmiştir. “Egemenlik” kavramında kavram yanlışlığına düşen öğrenciler bu kavramı; en fazla millet, özgürlük ve bağımsızlık olarak ifade etmiştir. “Hak” kavramında kavram yanlışlığına düşen öğrenciler bu kavramı; en fazla özgürlük olarak ifade etmiştir. “Kamuoyu” kavramında kavram yanlışlığına düşen öğrenciler bu kavramı; en fazla oy ve kuruluş olarak ifade etmiştir. “Katılım” kavramında kavram yanlışlığına düşen öğrenciler bu kavramı; en fazla bir yere katılmak ve kişi sayısı olarak ifade etmiştir. “Millet” kavramında kavram yanlışlığına düşen öğrenciler bu kavramı; en fazla insanların bir araya gelmesi olarak ifade etmiştir. “Milli Egemenlik” kavramında kavram yanlışlığına düşen öğrenciler bu kavramı; en fazla milletin özgürlüğü olarak ifade etmiştir. “Milli Kültür” kavramında kavram yanlışlığına düşen öğrenciler bu kavramı; en fazla halkın kültürü olarak ifade etmiştir. “Saltanat” kavramında kavram yanlışlığına düşen öğrenciler bu kavramı; en fazla padişah ve hükümdar olarak ifade etmiştir. “Seçim” kavramında kavram yanlışlığına düşen öğrenciler bu kavramı; en fazla evet ya da hayır oyu vermek ve hak olarak ifade etmiştir. “Sivil Toplum Kuruluşu” kavramında kavram yanlışlığına düşen öğrenciler bu kavramı; en fazla bir duruma çözüm bulmak ve doğayı korumak olarak ifade etmiştir. “Vatandaş” kavramında kavram yanlışlığına düşen öğrenciler bu kavramı; en fazla on sekiz yaşını dolduran herkes olarak ifade etmiştir. “Yargı” kavramında kavram yanlışlığına düşen öğrenciler bu kavramı; en fazla mahkeme olarak ifade etmiştir. “Yasa” kavramında kavram yanlışlığına düşen öğrenciler bu kavramı; en fazla milletin hakkı olarak ifade etmiştir. “Yasama” kavramında kavram yanlışlığına düşen öğrenciler bu kavramı; en fazla Türkiye Büyük Millet Meclisi ve milletvekili olarak ifade etmiştir. “Yönetim” kavramında kavram yanlışlığına düşen öğrenciler bu kavramı; en fazla ülkeyi cumhurbaşkanının yönetmesi olarak ifade etmiştir.

“Anayasa” kavramına ilişkin öğrenci cevapları:

“Bir ülkenin kanunlarının yazılı olduğu kitaptır.”(Ö158) “Anayasa bir mahkemedir.” (Ö192)

“Cumhuriyet” kavramına ilişkin öğrenci cevapları:

“Halkın kendisini yönetme şeklidir.”(Ö189) “Cumhurbaşkanının yetenekleri demektir.” (Ö28)

“Dayanışma” kavramına ilişkin öğrenci cevapları:

“Beraberce ortak görüş içinde hareket etme, yardımlaşma.”(Ö53) “Bir şeye güvenmek.” (Ö102)

“Demokrasi” kavramına ilişkin öğrenci cevapları:

“Herkesin birbirine eşit ve adaletli davranması.”(Ö15) “İnsan haklarının olduğu yönetimdir.” (Ö17)

“Devlet” kavramına ilişkin öğrenci cevapları:

“İnsanların şikâyetlerini dinlemek, ihtiyacı olana yardım etmektir.”(Ö100) “Toprak bütünlüğünü korumaya dönük siyasi bir yapıdır.” (Ö68)

“Dil” kavramına ilişkin öğrenci cevapları:

“Ülkelerin bağımsızlık sembollerinden biridir.”(Ö32) “Ülkede insanların anlayabileceği sözcüklerdir.” (Ö44)

“Din” kavramına ilişkin öğrenci cevapları:

“İnsanların inandıkları bir Tanrı'ya tapmasıdır.”(Ö166) “İnsanların Allah'a inanması.” (Ö201)

“Egemenlik” kavramına ilişkin öğrenci cevapları:

“Devletin yasama, yürütme ve yargıyı kullanma yetkisi.”(Ö103) “Yönetimin tek bir kişinin elinde olması.” (Ö161)

“Hak” kavramına ilişkin öğrenci cevapları:

“İnsanın doğumdan başlayıp ölüme kadar kullandığı yetkidir.”(Ö8) “Bize verilen sorumluluklardır.” (Ö14)

“Kamuoyu” kavramına ilişkin öğrenci cevapları:

“Bir konu hakkında halkın düşüncesidir.”(Ö10) “Halk oyu demektir.” (Ö178)

“Katılım” kavramına ilişkin öğrenci cevapları:

“Bir şeye katılmak.”(Ö47) “Oy sayısı demektir.” (Ö171)

“Millet” kavramına ilişkin öğrenci cevapları:

“Halk kelimesinin eş anlamlısıdır.”(Ö142) “Birlik ve beraberliktir.” (Ö83)

“Saltanat” kavramına ilişkin öğrenci cevapları:

“Ülke yönetiminin babadan oğlu geçtiği yönetim biçimidir”(Ö25) “Yönetimde sürekliliktir.” (Ö205)

“Seçim” kavramına ilişkin öğrenci cevapları:

“Yönetimde söz sahibi olan kişinin yönetim için yaptığı görüştür.”(Ö26) “Ülkeyi yönetecek kişiyi belirlemek için yaptığımız seçme olayıdır.” (Ö94)

“Vatandaş” kavramına ilişkin öğrenci cevapları:

“Millet, insanların bir araya gelmesi.”(Ö38) “Aynı vatandan olan insanlar.” (Ö90)

“Yargı” kavramına ilişkin öğrenci cevapları:

“Bağımsız mahkemelerin verdiği karar.”(Ö124) “Kanunda uymamız gereken görevler.” (Ö37)

“Yasa” kavramına ilişkin öğrenci cevapları:

“Yeni kanun oluşturma.”(Ö54) “İnsanların uyması gereken kanun.” (Ö19)

“Yasama” kavramına ilişkin öğrenci cevapları:

“Kanun çıkarma.”(Ö48) “Kanunla aynı anlama gelmektedir.” (Ö97)

“Yönetim” kavramına ilişkin öğrenci cevapları:

“Cumhurbaşkanının ülkeyi idare etmesi.”(Ö155) “Bir ülkeyi yönetme işidir.” (Ö204)

“Bağımsızlık” kavramına ilişkin öğrenci cevapları:

“Bir milletim, devletin ya da bir kişinin başkasına bağlı olamadan yaşamasıdır.”(Ö108) “Bir kişinin dokunulmazlık hakkıdır.” (Ö135)

“Milli egemenlik” kavramına ilişkin öğrenci cevapları:

“Halkın yönetimi demektir.”(Ö127) “Milletin bağımsızlığıdır.” (Ö67)

“Milli Kültür” kavramına ilişkin öğrenci cevapları:

“Örf ve adetlerin kullanıldığı kültürdür.”(Ö11) “Bir ülkenin maddi ve mavi değerleridir.” (Ö18)

“Sivil Toplum Kuruluşu” kavramına ilişkin öğrenci cevapları:

“Bir kurumun doğaya ve insanlara yardımında bulunması.”(Ö57) “Gönüllü kişilerin katıldığı ve ülke çıkarları için çalışan kuruluşlardır.” (Ö28)

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

7. sınıf sosyal bilgiler “Yaşayan Demokrasi” ünitesinde geçen ve bu ünite ile öğrencilere kazandırılması gereken 32 kavramın öğrenciler tarafından doğru anlaşılma oranları geliştirilen anket formu uygulanarak tespit edilmiştir. Tespit edilen bulgular sonucunda kavramların doğru anlaşılma oranı ortalaması % 31,5’dir. Bu orana göre “Yaşayan Demokrasi” ünitesinde geçen kavramların yeterince anlaşılmadığı ileri sürülebilir. Ünite de geçen 32 kavramın açıklanmasında kavram yanlışlığına düşen öğrencilerin ortalama oranı % 45,1’dir. Bu orana göre öğrencilerin yarısına yakını ünite de kazandırılması hedeflenen kavramları doğru açıklayamamıştır. Ünite de geçen kavramların öğrenciler tarafından cevapsız bırakılma oranı ortalaması ise % 21,5’tir. Gümüş & Avcı (2016) yılında yaptıkları “Altıncı Sınıflarda Sosyal Bilgiler Dersinde Öğrencilerin Coğrafi Kavramları Anlama Düzeyleri Ve Kavram Yanılgılarının Belirlenmesi” çalışmada; öğrencilerin büyük bir bölümünün sosyal bilgiler dersi içinde verilen coğrafi kavramları anlamada ve ifade etmede zorluk çektikleri, araştırmaya konu olan kavramlarla ilgili bilgi düzeylerinin farklılık gösterdikleri ve genel olarak düşük olduğu, birçoğunun da kavram yanlışlığına sahip oldukları tespit etmişlerdir. Araştırmanın bulgularına dayalı olarak ortaya çıkan bu sonuçlar alanda yapılan bu çalışmayı destekler niteliktedir. Akgün (2014) yılında yaptığı “Sosyal Bilgiler Dersi 7. Sınıf Kültür Ve Miras Öğrenme Alanı Türk Tarihine Yolculuk Ünitesinde

Geçen Kavramların Öğrenilme Düzeyi” çalışmasında; ünite de geçen kavramları öğrencilerin yarısından çoğunun yanlış anladıkları sonucuna varmıştır. Yazıcı & Samancı (2003) yaptıkları “İlköğretim Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Ders Konuları ile İlgili Bazı Kavramları Anlama Düzeyleri” isimli çalışmada; öğrencilerin araştırmada seçilen kavramların çoğunluğunda kavram yanlışlığı, kavram kargaşası ve cevapsız bırakma oranı toplamları kavramları doğru anlama oranlarından yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Bozkurt, Akın & Uşak (2004) tarafından “İlköğretim 6., 7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Erozyon Hakkındaki Ön Bilgilerinin ve Kavram Yanılgılarının Tespiti” konulu bir araştırma yapılmıştır. Bu araştırma; ilköğretim düzeyindeki öğrencilerin, “erozyon” konusunda yeterli bilince sahip olmadıklarını ve bu konuda çeşitli kavram yanlışlıklarına sahip olduklarını göstermektedir. Araştırmanın bulgularına dayalı olarak ortaya çıkan bu sonuçlar alanda yapılan bu çalışmaları destekler niteliktedir. Turan (2002) tarafından yapılan araştırmada da öğrencilerin bazı coğrafi kavramları diğerlerinden ayırt edemeyerek kavram kargaşası ya da yanlışlığı yaşadıkları tespit edilmiştir. Araştırmanın bulgularına dayalı olarak ortaya çıkan bu sonuçlar alanda yapılan bu çalışmaları destekler niteliktedir.

Ünite de giriş düzeyinde verilmesi gereken kavramların öğrenci tarafından doğru anlaşılma oranı % 13,5, kavram yanlışlığına düşen öğrenci oranı % 55,8 ve cevapsız bırakan öğrenci oranı ise % 30,5’tir. Ünite de geliştirme düzeyinde verilmesi gereken kavramların öğrenci tarafından doğru anlaşılma oranı % 28,3, kavram yanlışlığına düşen öğrenci oranı % 46,7 ve cevapsız bırakan öğrenci oranı ise % 23,8’dir. Ünite de pekiştirme düzeyinde verilmesi gereken kavramların öğrenci tarafından doğru anlaşılma oranı % 33,6, kavram yanlışlığına düşen öğrenci oranı % 44,8 ve cevapsız bırakan öğrenci oranı ise % 20,2’dir. Akgün (2014) yılında yaptığı “Sosyal Bilgiler Dersi 7. Sınıf Kültür Ve Miras Öğrenme Alanı Türk Tarihine Yolculuk Ünitesinde Geçen Kavramların Öğrenilme Düzeyi” çalışmasında; ünite de geçen ve programa göre giriş düzeyinde verilmesi gereken kavramların doğru anlaşılma oranı, geliştirme düzeyinde verilmesi gereken kavramların doğru anlaşılma oranı ve pekiştirme düzeyinde verilmesi gereken kavramların doğru anlaşılma oranı %50’nin oldukça altındadır. Araştırmanın bulgularına dayalı olarak ortaya çıkan bu sonuçlar alanda yapılan bu çalışmayı destekler niteliktedir. Alkış’ın (2006) yaptığı “İlköğretim Öğrencilerinin Yağış Kavramını Algılama Biçimleri” adlı çalışmada da araştırma dâhilindeki 300 ilköğretim 5. sınıf öğrencisinin yaklaşık olarak yarısı yağış kavramının tanımıyla ilgili doğru algılamaya sahipken, yanlış algılamalara sahip öğrenciler yağış ve yağmur kavramlarını birbiriyle karıştırdığı, ayrıca öğrencilerin %25’inin yağış ve yağmuru aynı şey olduğu yönünde yanlış bir algılamaya sahip oldukları tespit edilmiştir. Araştırmanın bulgularına dayalı olarak öğrencilerin kavramı doğru algılaması sonucu alanda yapılan bu çalışmanın aksine bir niteliktedir.

Araştırmada ulaşılan sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki öneriler getirilmiştir:

1. Ünite nin kavramları öğretilirken güncel olaylar örnek verilerek öğretilir. Çünkü araştırma bulgularının analizi sırasında öğrencilerin, çoğu kavrama verdiği cevap güncel olay örnekleri üzerinden olduğu tespitine ulaşılmıştır.
2. Öğrencilerin ilk kez karşılaştıkları kavramlar resim, şekil ve grafiklerle desteklenerek görsel yöntemlerle anlatılmalı, kalıcı olabilmesi açısından da pekiştirici çalışmalara yer verilmelidir.

3. Ünitelerin kavramları öğretilirken ders kitabının içeriği de öğrencinin ilgisi doğrultusunda hazırlanmalıdır. Çünkü öğrenci kavramı salt ezberleyerek değil aynı zaman ilgili olduğu farklı unsurlarla beraber sunulursa daha kolay öğrenecektir. Bu unsurlar; bilmece, karikatür, öğrenci yaşına ve ilgisine dönük bir olay veya bir hikâye olabilir. Sosyal bilgiler dersinde yer alan farklı ünitelerde buna dönük etkinliklere yer verildiğini ve öğrencilerin kavramı daha kolay ve kalıcı olarak anladıkları görülmüştür. Gümüş & Avcı'ya (2016) göre; İlköğretim Sosyal Bilgiler ders kitaplarının, açık anlaşılır bir dille yazılması, yeterli sayıda resim, şekil, grafik içermesi ve öğrenme tekniklerine göre hazırlanması, öğrenci başarılarını ve kavramların daha anlamlı öğretilmesini olumlu yönde etkileyecektir. Buna ek olarak öğrencilerin ünitelere, konulara ve bölümlere göre kavramları pekiştirici uygulama alıştırmaları içeren yardımcı kaynaklar hazırlanmalıdır.

4. Her öğrencinin aynı zekâ seviyesine ve zekâ türüne sahip olmadığı öğretmen tarafından bilinmelidir. Öğrencilerdeki bu fark göz önüne alınarak derslerde kavram çalışma sayfaları, kavramsal değişim metinleri, kavram haritaları ile desteklenerek farklı yöntem ve teknikler uygulanmalıdır.

5. Sosyal bilgiler dersinde kavram öğretimine ilişkin etkinlikler artırılmalıdır. Çünkü kavram öğretimi ders kitaplarında ihmal edilmektedir. Akşit & Dinç'e (2015) göre; 2005 sosyal bilgiler öğretim programı temel kavramlara vurgu yapmış ve öncelikli temel kavramlar listesi hazırlamıştır. Ancak ders kitaplarında doğrudan kavramlara yönelik etkinliklerin olmaması ve genellikle metin içinde kelime olarak geçiştirilmesi kavramların bu materyallere yüzeysel yansıdığına bir göstergesidir. Kavramların daha etkili öğretilmesi için doğrudan kavram öğretimine yönelik etkinliklere ve süreçlere yer verilmelidir.

KAYNAKÇA

- Akbaş, Y. (2002). İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Coğrafi Kavramları Anlama Düzeyleri Ve Kavram Yanılgıları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Akgün, İ., H. (2014). Sosyal Bilgiler Dersi 7. Sınıf Kültür Ve Miras Öğrenme Alanı Türk Tarihine Yolculuk Ünitesinde Geçen Kavramların Öğrenilme Düzeyi, Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish Or Turkic Volume 9(5) 105-116.
- Akşit, İ., Dinç Erkan (2015), Sosyal Bilgiler Dersinde İskan Kavramının Öğretimi Üzerine Bir Eylem Araştırması. Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi, 1(1), 78-87.
- Alım, M. (2008). Öğrencilerin Lise Coğrafya Öğretim Programında Yer Alan Yer Yuvarlağı Ve Harita Bilgisi Ünitelerindeki Bazı Kavramları Anlama Düzeyleri Ve Kavram Yanılgıları, Milli Eğitim Dergisi, 177, 166-179.
- Alkış, S. (2006). İlköğretim Öğrencilerinin Yağış Kavramını Algılama Biçimleri. İlköğretim Online. 5(2), 126-140.
- Altunışık, R., Coşkun, R., Yıldırım, E. Ve Bayraktaroğlu, S. (2001). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri. Adapazarı: Sakarya Kitabevi.

- Baki, A. (1999). Cebirle İlgili İşlem Yanılgılarının Değerlendirilmesi. III. Fen Bilimleri Eğitimi Sempozyumu. M.E.B. ÖYGM. 46-55.
- Bozkurt, O., Akın, S., Uşak, M., (2004). İlköğretim 6., 7. Ve 8. Sınıf Öğrencilerinin "Erozyon" Hakkındaki Ön Bilgilerinin Ve Kavram Yanılgılarının Tespiti, Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 5 (2), 277-285.
- Cin, M. (1999). The Influence Of Direct Experience Of The Physical Environment On Concept Learning İn Physical Geography, E.D Thesis, School Of Education University Of Durham.
- Dal, B. (2008) Assessing Students' Acquisition Of Basic Geographical Knowledge, International Research İn Geographical And Environmental Education, 17 (2), 114-130.
- Doğanay, A. (2002). Öğretimde Kavram Ve Genellemelerin Geliştirilmesi. Hayat Bilgisi Ve Sosyal Bilgiler Öğretimi. Edt: C.Öztürk Ve D.Dilek. (S. 112-143). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Doğanay, A. (2005). Öğretimde Kavram Ve Genellemelerin Geliştirilmesi. C. Öztürk & D. Dilek (Edt.), Hayat Bilgisi Ve Sosyal Bilgiler Öğretimi (S. 277-293). Ankara: Pegem Akademi.
- Dove, J. (1999). Immaculate Misconceptions, The Geographical Association, Isbn 1 899085 73 4, Hong Kong: Printed And Bound By Colorcraft Ltd.
- Fidan, N. (1986). Okulda Öğrenme Ve Öğretme. Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- Gümüş, N. & Avcı, G. (2016). Altıncı Sınıflarda Sosyal Bilgiler Dersinde Öğrencilerin Coğrafi Kavramları Anlama Düzeyleri Ve Kavram Yanılgılarının Belirlenmesi. The Determination Of Students' Levels Of Understanding Geographical Concepts And Geographical Misconceptions In Social Studies Lesson İn 6th Grades. International Journal Of Social Science, 47, 191-206
- Henriques, L. (2002). Children's Ideas About Weathe: A Review Of The Literature, School Science And Mathematics, 102 (5), 202-215.
- Kaminske, V. (1997). Geographical Concept: Their Compexity And Their Gradın. İn. Research İn Geographical And Environmental Educ.16 (1), 4-19.
- Kıncal, Y., R. (2010), Bilimsel Araştırma Yöntemleri,İstanbul:Nobel Yayın Dağıtım.
- Koçoğlu, E .(2013). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının, Okul Yöneticilerinde Olması Gereken Demokratik Tutum Ve Davranışlara İlişkin Görüşleri, Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish Or Turcic Volume 8(6), S. 413-430.
- Merey, Z.(2009). İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretiminde Vatandaşlık Ve İnsan Hakları Eğitimi, Sosyal Bilgiler Öğretimi. M. Safran (Edt.). (S.719-742). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Milburn, D. (1972). Children's Vocabulary N.J. Graves (Ed) New Movements İn The Study And Teaching Of Geography, London: Temple Smith.

- Milli Eğitim Bakanlığı [Meb]. (2006). İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi 6. Sınıf Öğretim Programı Ve Kılavuzu. Milli Eğitim Bakanlığı, Talim Ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Öztürk, C. (2007). Coğrafya: Gelişimi, İçeriği Eğitimi. S. Karabağ & S. Şahin (Edt.), Kuram Ve Uygulamada Coğrafya Eğitimi (S. 1-51). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Öztürk, M. & Alkış, S. (2010). Misconceptions İn Geography, Geographical Edu-Cation, 23, 54-63
- Pınar, A. & Akdağ, H. (2012). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının İklim, Rüzgâr, Sıcaklık, Yağış, Erozyon, Ekoloji Ve Harita Kavramlarını Anlama Düzeyi, İlköğretim Online, 11(2), 530-542.
- Selvi, M. & Yakışan, M. (2004). Üniversite Birinci Sınıf Öğrencilerinin Enzimler Konusu İle İlgili Kavram Yanılgıları. GÜ, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 24(2), 173-182.
- Sheridan, J., M. (1968). Children's Awareness Of Physical Geography, The Journal Of Geography, 67, 82-86.
- Turan İ.,(2002). "Lise Coğrafya Derslerinde Kavram Ve Terim Öğretimi İle İlgili Sorunlar", Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 22(2), Ankara.
- Ülgen, G. (2001). Kavram Geliştirme Kuramlar Ve Uygulamalar. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Yazıcı, H. & Samancı, O. (2003). İlköğretim Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Ders Konuları İle İlgili Bazı Kavramları Anlama Düzeyleri, Milli Eğitim Dergisi, 158.
- Yel, S. (2006). Hayat Bilgisi Ve Sosyal Bilgiler Öğretimi. Yapılandırmacı Bir Yaklaşım. C. Öztürk (Edt.). (S. 147-178)Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Yılar, B. (2007). İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Coğrafya Kavramlarını Anlama Düzeyleri Ve Kavram Yanılgıları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2005). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. (5. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Taşlı, İ. (2005). 4.-7. Sınıf Sosyal Bilgiler Programı Üniteleri İle İlgili Kavram Bulmacaları Örnekleri. Milli Eğitim Üç Aylık Eğitim Ve Sosyal Bilimler Dergisi, 166, 175-181.